СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 198. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 22-го вересня 1942. No. 198. Jersey City, N. J., Tuesday, September 22, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ЛЯ ҐВАРДІЯ РАДИТЬ ПОЛІЦАЯМ ПОБИВАТИ ГАЗАРДНИКІВ

НЮ ЙОРК. — В промові до 160 новопринятих поліцаїв посадник Ню Йорку Ля Ґвардія заявив, що вони повинні побивати тих людей, що займаються ґазардовими ґрами, зокрема закладами на коні, та в той спосіб виманюють від людей гроші. Коли трапиться таке, що котрийсь із поліцаїв побе такого газардника, то Ля Ґвардія за ним обстане, говорив він. — Попередньо Ля Ґвардія накинувся був на всі газети, що скритикували його за намову хлопців доносити йому на своїх батьків, коли ті витрачують гроші на заклади на коні. Ля Ґвардія говорив, що ті газети обстоюють за газардниками. Він повторив свій заклик до хлопців, щоб таки доносили на своїх батьків. (Серед американських кол, що спротивились цьому, були не лише газети, але й виховні та релігійні чинники, котрі говорили, що таке поступовання підорве основи родини та буде деморалізувати хлопців).

ЗРІСТ КОШТІВ ПРОЖИТКУ.

ВАШИНГТОН. — Журнал „Ди Економік Автлук", видаваний Конгресом Промислових Організацій, заявив, що за цілий 1941 рік і 1942, дотепер, життя в Америці подорожіло на девять біліонів. Себто, внаслідок війни і зросту цін люди витратили за той час девять біліонів долярів більше, ніжби вони витратили, якщоб війни не було. Згаданий журнал говорить, що це наявний доказ інфляційних стремлінь в Америці. Він далі закликає уряд, щоб запобігти тим інфляційним стремлінням наложенням твердих цін на фармерські продукти, котрі зростають у ціні непропорціонально з цінами на інші продукти.

ЗРІСТ ВОЄННИХ ЗАМОВЛЕНЬ В НЮ ЙОРКУ.

ВАШИНГТОН. — Офіс контролі цін заявив, що воєнні замовлення дані нюйорським фабрикам в останніх часах дуже зросли. Вони нині виносять кілька разів по 50 міліонів, говорить згаданий офіс. Точної суми той офіс не подає, бо це воєнна тайна, але повідомляє нюйорчан, що справа безробіття на нюйорському терені вже в короткому часі повинна значно поправитися.

СЕН. ГОФІ ДО ВИБОРЧИХ КАНДИДАТІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гофі заявив, що в надходячих виборах кандидати не повинні себе обкладати поганими словами, а повинні обмежуватись до річевої дискусії над справами війни. В той спосіб буде осягнена єдність та повертатисьме суспільна енергія на цілі війни. Гофі піддавав думку, щоб уряд обмежив кандидатам видатки на виборчі кампанії.

АМЕРИКА ВЖЕ НІКОЛИ НЕ ВІДКИНЕ ЗБРОЇ.

ПРИНСТОН. — Перед студентами місцевого університету підсекретар фльоти, Джеймс В. Форестал, заявив, що по успішнім закінченні війни Америка вже ніколи не відложить на бік зброї, та не буде покладатись виключно на добру волю людей і писані на папері протоколи.

ПЕРЕСТОРОГА ДОМОВЛАСНИКАМ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія перестеріг домовласників, що коли надійде зима, то вони в границях своїх можливостей таки мають якслід опалювати мешкальні доми. Вони не будуть могли звалювати вини на брак опалу і в той спосіб залишати мешкання неопаленими. Бо в тій цілі заряд міста вже тепер приготовив спеціяльну комісію знавців, що будуть відвідувати доми й будуть стверджувати, чи дійсно комусь брак опалу, чи це може лише викрут.

НЕГРОМАДЯНКИ МОЖУТЬ ВСТУПАТИ ДО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни зарядив, що армія може приймати піклунок (норсок), до Американського Червоного Хреста, навіть зпоміж дівчат у віці від 21 до 40, що не є американськими громадянками. Але вони мусять походити з країв, що є запринязнені з Америкою, або відносяться прихильно до Америки. Вони мусять мати укінчену певну піклунську школу, одобрену Червоним Хрестом, мають бути доброго здоровля і, загалом своїми іншими прикметами відповідати вимогам піклунки. Вже нині в армії служить 36,000 піклунок, а армія потребує по дві тисячі місячно більше.

ШКОЛИ В КАМПАНІЇ ЗБИРАННЯ ЗАЛІЗЗЯ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські школи почали освідомляти своїх дітей, щоб ті також взяли участь в кампанії збирання старого заліззя, що відбудеться в місті Ню Йорку дня 2 листопаду. Учителі апелювали до дітей, щоб ті освідомлювали своїх родичів, що треба віддати для вжитку уряду кожний кусок старого металю, чи заліза.

Річний Зїзд Американського Леґіону

КЕНЗАС СИТІ. — Тут відбувся річний зїзд Американського Леґіону. На зїзді серед інших визначних бесідників говорили секретар фльоти Накс, підсекретар війни Петерсон і голова комісії людської сили Пол МекНот. В дальшім бігу нарад зїзд приняв резолюції, в яких натаврував всіляке звільнення в продукції, як „саботаж", натаврував страйки, домагався відобрання громадянства всім тим осо-бам, котрі ворожо відносяться до Америки, як теж одобрив зарядження головного прокуратора Бидела, щоб депортувати комуністичного провідника Герого Бриджеса.

ЦЯ ВІЙНА ВЕДЕТЬСЯ ЗА ЗАСАДИ ХРИСТІЯНСТВА — ГОВОРИТЬ ГЕЛІФЕКС

ВАШИНГТОН. — Британський амбасадор лорд Геліфекс виголосив через радіо промову, в котрій сказав, що по довгих терпіннях, які тепер переходить Британія, її населення остаточно добре собі усвідомило, що теперішня війна це властиво війна за засади християнства. Він говорив, що в минулому Британія нераз толерувала такі речі, за котрі нині соромиться. Це вже більше не повториться. Він далі заявляв, що британці дали доказ, що вміють приймати й найтяжчі удари. Але сприйманням чужих ударів годі виграти війни. Ще треба навчитись завдавати тяжкі удари. І до цього власне тепер Британія прямує, говорив Геліфекс.

НОВІ РУЧНІ ПОМПИ ДЛЯ ЗАПАЛЬНИХ БОМБ

ВАШИНГТОН. — Що небезпека бомбардування Ню Йорку ще не проминула, дає доказ це, що офіс цивільної оборони зарядив виріб двох і чверти міліона малих ручних помп, потрібних для гашення запальної бомби, скиненої з ворожого літака. До цього рішення офіс цивільної оборони прийшов по довшій розвазі і після порозуміння з іншими урядовими чинниками, котрі не радо годились на це, щоб метал, потрібний на зброю, віддати на помпи.

АМЕРИКАНСЬКІ ФОРТЕЦІ В ПОГОНІ ЗА ЯПОНСЬКИМИ КОРАБЛЯМИ

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що американські повітряні фортеці налетіли на велику формацію японських кораблів біля Соломонських островів і градом бомб змусили їх втікати на широке море. Підчас цього наїзду правдоподібно влучено бомбами два японські панцерники.

Вилкі Прибув на Тижневу Візиту до Москви

МОСКВА. — Ведел Вилкі, особистий представник президента Рузвелта, прилетів літаком з Куйбишева до Москви на тижневий побут. Привіз він зо собою особистий лист президента Рузвелта до премієра Сталіна.

У своїй розмові з газетярами при висіданні з літака Вилкі заявив, що він має досі два враження про росіян: перше, про їх високу воєнну „мораль" (боєвий настрій) та друге, про їх реалістичний погляд на воювання. Він заявив при тому, що відкриття другого фронту тепер на Заході Европи росіяни вважають символом аліянтської допомоги для Росії.

ФОН ПАПЕН ЇДЕ ДОМІВ

ІСТАМБУЛ (Туреччина). — Німецький амбасадор Франц фон Папен виїхав до Німеччини. Він каже, що виїхав на те, аби відвідати свого сина, раненого в бою, але чутки кажуть, що він поїхав на виправдання перед наці̇стичним урядом перед закидом, зробленим йому сестрою фон Ріббентропа й жінкою одного німецького радника в Істамбулі, що він не є добрим націстом.

ГІНДУСИ НЕ ВДОВОЛЕНІ З ВИЛКІ

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Індуські націоналісти сильно розчаровані тим, що Ведел Вилкі не захотів посередничити між ними й британським урядом. Вони сподівалися, що Вилкі буде їхати з Росії до Китаю через Індію; тимчасом Вилкі збирається їхати з Росії просто до Китаю.

БРИТІЙЦІ НА МАДАКАСКАРІ ПОСУВАЮТЬСЯ ДАЛІ

ЛОНДОН. — Британські війська окупували Анказобе, 50 миль на північний захід від столиці острова Мадагаскару, Тананаравів. Губернатор острова винісся зо столиці.

БРИТІЙСЬКЕ КОРАБЕЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО ЩЕ НЕ ВИПОВНЯЄ ВТРАТ

ЛОНДОН. — Александер, лорд адміралції, заявив у своїй публичній промові в Шефілді, що британська фльота ще тратить у боях більше кораблів, ніж доки потраплять набудувати. Він радив тим, що домагаються негайного відкриття другого фронту, полишити цілу справу людям, що мають у цій справі владу.

З ОСТАННІХ ГЕРОЙСЬКИХ ДНІВ ПОРКТАВНУ. — Бачимо, як зносять ранених американських вояків з літаконосця „Порктавн", що два дні видержував японське бомбардовання та торпедовання субмарин, заки затонув.

СТАЛІНГРАД ВІДКИДАЄ НАЗАД НАЦІСТИЧНІ АРМІЇ

МОСКВА. — Жорстокими протинаступами російські війська відбили знову кілька вулиць Сталінграду, що їх націсти здобули по завзятих боях кольосальною концентрацією піхоти й повзів.

У тридцять-перший день битви за Сталінград російська команда подала, що в багатьох частинах фронту російські війська відкинули німців назад та знищили 6 повзів і 14 моторових возів.

Команда теж подає вістку про поважні успіхи російських військ коло Моздока в середньому Кавказі та на полудневий схід від Новоросійська, над Чорним морем.

Коло Вороніжа знову розгорілися люті бої, в котрих за три дні згинуло понад 3,000 німецьких вояків. Російські операції в цьому секторі видно мають на цілі облекшити криловим нападом натиск німців на Сталінград.

Певне оживлення воювання видно теж на північному фронті, де совєтські підводні човни висадили маринарів поза ворожі лінії, вбили понад півтора сотки німців і знищили склади амуніції.

ЧИ ФОН КЛЯЙСТ, НІМЕЦЬКИЙ ЗНАВЕЦЬ ПОВЗІВ, ЩЕ ЖИВЕ?

Російські й німецькі офіційні звідомлення зводять тепер боротьбу за смерть ґенерала Павла Людвіґа Евальда фон Кляйста, німецького знавця повзів, про котрого смерть подало вістку московське радіо. Про смерть подано теж було чутку, що мовляв фон Кляйст поповнив себегубство, коли його кампанія на Кавказі закінчилася поважною невдачою.

Німецьке міністерство пропаґанди заявило, що вістка про смерть фон Кляйста неправдива. Потім [illegible] над рікою Тереком, стріляли до своїх власних військ у плечі, а потім самі поповняли себегубство. Російська головна команда подала потім, що партизани вбили німецького ґенерала Мака, команданта повзової дивізії.

НІМЦІ ХВАЛЯТЬСЯ УСПІХОМ ПРОТИ БРИТІЙСЬКОГО КОНВОЮ.

ЛОНДОН. — Німецька головна команда заявила в комунікаті, що німецькі кораблі й літаки заатакували британський конвой, котрий віз амуніцію для Росії, а котрий складався з 45 кораблів, у тому числі 6 воєнних. Команда говорила, що за шість днів битви німці затопили з тих кораблів 38.

Британська адміралія заперечує вістку; мовляв, британські страти значно пересаджені. Британські радіові коментатори кажуть, що німецький комунікат має на цілі закрити враження вісток про невдачі німців коло Сталінграду.

При тому подають, чутку, що німецький воєнний корабель „Терпіц", котрий виплив на бій з норвезького порту Тронгейм, був так ушкоджений у бою, що не міг власними силами вернутися до порту.

МАСОВИЙ РЕЙД НА САРЦИНУ И МІНХЕН.

ЛОНДОН. — Британські бомбовики доконали в суботу вночі двох великих рейдів, а саме на Мінхен, місце народження націстичної партії, та промисловий центр Сарцину.

Менші відділи бомбовиків атакували націстичні бази в Голяндії та італійські на Сицилії.

ЗРИВ САБОТАЖУ ПРОТИ НАЦІСТІВ У ПАРИЖІ.

ЛОНДОН. — Проти німецьких магазинів у Франції й залізничої комунікації піднялася в Франції хвиля саботажних вчинків. У Парижі спалено гараж військових автів і вбито двох вояків з націстичної ґвардії.

Саботажі зчинилися зараз після того, як націстична окупаційна влада проголосила загострену заборону виходу громадян уночі з домів. Контрольована німцями, паризька преса каже, що ці клопоти почалися під впливом агентів Лондону й Москви.

ПРО-НАЦІСТИЧНІ ІРЛЯНДЦІ ШПИГУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК.

Американські війська в Північній Ірляндії мають до поборення не лише свого явного ворога, але й скриту шпигунську кампанію прихильних до націстів ірляндців. Гітлер послугується до цеї служби головно прихильниками повної незалежности Ірляндії від Британської Імперії. Американська розвідна служба має немало праці з протиділанням цій розгалуженій акції.

ЧИ ФІНЛЯНДІЯ ХОЧЕ СЕПАРАТНОГО МИРА?

СТОКГОЛЬМ. — Шведська преса подає з фінської столиці Гельсінкі, що фінський міністер заграничних справ заперечив вісту, буцімто Фінляндія готова заключити сепаратний мир. Чутка говорила про фінляндську готовість до мира, якщоб Фінляндія дістала бажані границі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СКАЗАЛИ ПРАВДУ, АЛЕ ПРО СЕБЕ

Завзялися большевики з своїми У. Щ. Вістями вчити американських українців американського патріотизму. Вчать день за днем, число за числом, а при тому нарікають, що та їхня наука нікого не береться. Їхня безсоромність у тому, що про своє писання кажуть таке: „Ми пишемо і говоримо тільки так, як цього вимагає від нас американський уряд". Бо занявши самочинно ось таке авторитетне становище, вже легко піти їм крок далі й приписувати собі право відмовляти американського патріотизму кожному, хто так не пише і так не поступає як вони. А що американсько-українські організації, часописи, поодинокі народні діячі й громадяни не танцюють під їхню музику — то вже в них і не американські патріоти. Не могучи нікого схопити за якийсь неамериканський вчинок, пускаються большевики на таке лайдацтво, що пишуть про тих, що з ними не хочуть бути, що в них „постава свята, а сумління злодійське". Іншими словами, вони хотілиб, на лад Ґестапа чи чрезвичайки, не маючи ніяких фактів, чіпатись — самого сумління. І так, без усяких основ, напаствувати український загал в Америці, закидуючи йому брак американського патріотизму. Добре! Коли іде про сумління, то поговоримо і про нього.

Після нашого розуміння все те, що роблять большевики в Америці, щоб допомогти виграти війну з Гітлером, не має нічого спільного з допомогою Америці як такій, що сумлінно бажає, щоб у тій війні перемогли американські ідеали, щоб закріпилась американська демократія. Комуністи не бачили ніякої кривди і загрози демократії, як довго Гітлер не рухав Советів. До цього часу, заки зачалась советсько-німецька війна, большевики працювали всіми [illegible] до війни і не дала до- [illegible] на життя і смерть. Вони були тоді й проти президента Рузвелта, і проти політики американського уряду. Але все те пропало й змінилось за одну ніч, як тільки Гітлер напав на Совети. Та інакше було з не-комуністичним українським громадянством в Америці, бо воно відразу виявило своє „сумління" в такий спосіб, що стало однодушно по стороні свого уряду і виразно заявилосся за його заграничну політику, що була за допомогу тим, що ставлять опір агресорам і насильству. Отже, якщо можна говорити про „злодійське сумління", як це роблять большевики, то вони цілком певно можуть сумлінно ту назву до себе пристосувати і під тим кутом глядіти на свій американський патріотизм.

Не є нашим звичаєм навіть у політичній боротьбі лізти з чобітьми в людські душі, але коли приходиться мати до діла з такими, що лізуть, то відповідаємо їм їхньою мовою, щоб краще зрозуміли. Їхню „святу поставу", як припускаємо, розуміє добре й американський уряд, на який вони покликуються. Тому краще булоб їм мовчати, але це знову не можливе, бож їм треба бути постійно „активними".

ЧИ ДЯДЬКО СЕМ МАЄ БУТИ ПОЛІСМЕНОМ?

Сенатор Стайлс Бирджес з Ню Гемпшера взяв у минулу середу участь у конференції в Тавн Голі в Ню Йорку, що приняла собі за клич: „Це наша війна за свободу". Він вислав на цю конференцію свій реферат, котрий там був прочитаний, а котрий порушував важне питання повоєнної політики Злучених Держав.

„Підноситься тепер в Америці" писав сенатор „така школа думки, що Злучені Держави, як війна скінчиться і мир буде вже досягнений, мусять виконувати в якійсь формі економічний або суспільний патерналізм (дослівно: батьківську владу) над рештою світу". Він питався в своїм рефераті, чи розумно то є завдавати Злученим Державам таке завдання.

Він писав: „Мені здається, що такий вигляд є небезпечний. Він може наповнити побоюваннями ті держави, що ждуть від нас помочі в відбиванні нападу й удержання грабіжу до божевільного ступня жадних влади лідерів. Ті держави, що хочуть нашої помочі, хочуть по встановленні мира, свободи, не патерналізму.

„Наші зусилля в цій війні повинні зміряти до того, аби ми, як можемо, запевнили, що на будуче не буде більше воєн. Наші зусилля в цій війні мають стреміти до того, аби запевнити всім іншим народам, на стільки ми це можемо, право помагати самим собі; удержувати себе; підносити власний рівень життя, відповідно до своїх понять; досягати вищих духових рівнів своїми власними зусиллями.

„Тепер треба [illegible] що [illegible] держав, не може виграти війни. Шкода, яку вже зроблено досі, така велика, що ті, які в цьому винуваті, її ніяк не зможуть направити. Наша перемога сягати буде далеко поза якийнебудь матеріяльний тріюмф. Це буде, це мусить бути, велика духова перемога".

Цим власне питанням між іншими занялася скликана до Вашингтону конференція католицьких шкіл і харитативних організацій. На закінчення тої конференції видано спільну заяву, яку деякі газети назвали плящом повоєнного світу. Про повоєнну організацію ця заява говорить:

„Аби перемогти кризу й зорганізувати повоєнний світ на твердих основах, треба буде співпраці держав. Себелюбство, що було часто основним правилом неодної держави, мусить уступити універсальним (загально принятим) вартостям.

„Одначе нової методи не досить. Мусить прийти ще новий дух. Він мусить правити міждержавним життям так, аби запобігти повторенні цілей, систем, і процедур, що спричинили теперішню катастрофу. Жерелом специфічних правил для міждержавного життя треба зробити скалю вартостей, основану на першенстві духа.

„Ці конкретні правила треба охороняти, примінюючи й переводити в життя скоординованою, постійною й ефективною акцією всіх держав. Ціллю й оправданням війни є не пімста, але заведення справедливого й вільного порядку для всіх народів світу".

Це все може спершу робити враження, що воно йде по лінії роздумувань сенатора Бриджеса, одначе в уступі про економічну організацію повоєнного світу католицька заява каже:

„У повоєнній світі ми бажаємо помогти Европі, Азії і справді всему людству. Але факт є теж ясний, що на Америки спадає великанський тягар участи в проводі в повоєнному світі".

Ці слова про провід, досить обережно й несміло щоправда, підсувають думку про спеціяльні обовязки Злучених Держав у повоєнному світі. Правда, заява говорить не про Америку, але про Америки, так, що це можна би взяти за натяк на північну й південну Америку, і про співучасть цих [illegible] но з іншими державами, одначе заява не говорить виразно, з ким мають „Америки" ділитися проводом.

Подібні дебати вказують на глибоке заклопотання американців питаннями, як має виглядати повоєнний світ та яка в тому світі роля Злучених Держав. Що Злучені Держави вже пережили часи ізоляціонізму, коли ширший світ на них не мав глибокого впливу, та що нині вони вже є частиною всесвітної господарки й політики, це вже всім ясно. Які одначе з того розвою випливають висновки, права й обовязки, про це власне тепер іде прецікава дебата, в котрій, як в усякій політиці, повинен узяти участь кожний, що не хоче, аби в дальшому розвою понехтовано його інтереси.

Російський Патріотизм

Внаслідок німецького удару в Совети велика частина російських емігрантів, що знаходяться на теренах Обєднаних Народів, а навіть певна частина з тих, що залишились денебудь під окупацією Держав Осі, станула по боці Советів. Зробили вони це тому, що зовсім слушно уважають Гітлера за більшого ворога російського народу, ніж уважали советський режим. А також тому, бо знають добре, що сидячи по цім боці булоб нерозумно поступати інакше.

Тій старій царській еміграції треба було зробити не аби який, з ідеольогічного боку карколомний, перескок, щоб із завзятих ворогів комуністичного режиму, обернутись в його всеціних прихильників. Російський патріотизм, ну і відповідна конюнктура, перемогли старе вороже почуття до большевизму з боку тих емігрантів і вони впряглись на службу тому большевизмові, з тим переконанням, що в той спосіб це найкраще спасають цілість російської імперії.

Коли брати під увагу загрозу поневолення цілої Европи, а може й цілого світу, з боку деспотичних сил, що змагаються нині з Обєднаними Державами, воно, безперечно, нині є найрозумніше не роздумувати багато, а відрухово станути проти тих деспотичних сил. Якщоб Гітлер виграв цю війну, він станув би всевладним паном цілої Европи, а навіть Близького Сходу і тоді не можна булоб і подумати про якийнебудь непослух німецькій панівній нації. Серед таких обставин годі булоб навіть і апелювати денебудь на світі й пробувати знайти дійсну справедливість. Як німецька „справедливість" виглядає, українці вже мали нагоду переконатись на Карпатській Україні, ну і на тих територіях, котрі німці вже окупували.

Дивлячись з вищого боку, тим російським патріотам, треба признати, що поступають правильно. Та, ледви, чи вони самі дивляться на ці справи з того вищого, правиль- [illegible] ву, найважнішою для них справою не є перемога свободолюбних народів, тільки врятування цілости російської імперії. Для тої російської імперії вони готові посвятити все, свою душу, свої переконання. В імя цілости тої імперії вони станули нині проти Гітлера і по закінченні війни порушуватимуть кожний камінь, щоб ту цілість врятувати.

Чи це розумно так поступати, хоч би з точки погляду самого російського народу? — Ми сумніваємося. Це не є ніякою тайною, що російський імперіялізм коштував росіян солоно. Щоб підбити і вдержати в прибориканні народи російський нарід, чи, для підкреслення його етнографічної відрубности — московський нарід, москвини — мусіли витрачати чимало зо своєї матеріяльної і моральної енергії. Вони тратили на тім так багато, що цей імперіялізм фактично виходив їм на шкоду.

Внаслідок цього імперіялізму москвини не могли створити своєї питомої, національної культури. Так звана „російська культура", це макаронізм інших культур і той макаронізм прищепився лише до панівної російської верстви, а не до широких мас. Для ближчого пояснення — „макаронізм", це міжнародна назва на напушистий стиль мови, в якім автор вставляє чимало чужих виразів і слів. Російська офіційна культура, що в своїх перших початках, за часів Петра Першого, з одного боку всякала в себе багато українських культурних елементів; а з другого німецьких, опісля перебирала багато із французького блеску, нагадує отой макаронізм, в загально культурнім розумінні. Російська офіційна культура була так само чужа душі російського мужика, як була чужою душі українського селянина. Російська офіційна мова це зліпок мов інших народів. В тій мові є дуже багато елементів української мови. Це не українці „створили свою мову з російської". Скорше можна сказати, що російську мову створено з інших мов, в тім з української. Цього творення, мимоходом кажучи, докинували таки самі українці, типу Епіфанія Славинецького, Туптала Ростовського, та багато інших. Це ними Петро Перший цивілізував свою Московію і це проти цеї цивілізації так гостро виступали тодішні московські церковні і культурно-освітні кола, прозиваючи її „діявольською" і кидаючи на неї прокльони. Ті кола мабуть інтуїцією відчували, що приймаючи в себе таку велику скількість чужих культурних елементів, вони спаралїжують тим розвій своєї власної, питомо московської культури, що випливалаб з глибини московського народу й була вигрівана теплотою його серця.

Московські широкі маси до нині ненавидять цей культурний макаронізм і при кожній [illegible] правляються. Вони далі ненавидять усі західньо-европейські впливи, називаючи їх „гнилими". Вони залюбки витереблюють ті свої провідні верстви, котрі занадто надягають на себе політуру західньої цивілізації. Якщо в часі минулої російської революції вони так жорстоко розправлялися зо своєю провідною верствою, то це треба завдячувати головно отій прірві, яка повстала між цею провідною верствою, а етнографічною московською масою; і внаслідок ріжниці, яка заіснувала поміж цивілізацією цеї провідної верстви і задушеними баганнями етнографічної московської маси. Маса відчувала, що її провідна верства відчужилась від неї, пішла собі зовсім іншим шляхом. Щойно на цім тлі всілякі революційні підбурхувачі могли знайти такий скорий послух серед московських мас, коли цькували — „бий поміщиків і буржуїв".

Російська стара провідна верства здавала собі справу з того положення. Але вона не могла відступити від свойого шляху, бо мусілаб була зрезигнувати з російського імперіялізму, зрезигнувати з панування над іншими народами, серед котрих були й такі, що стояли далеко вище від московського народу. Вона мусіла творити штучну надбудову, яка не разилаб так поневолених народів і якою можна булоб ті поневолені народи баламутити. Московська питома культура на тім терпіла, полишалась позаду. Ледви, чи є в Европі інший нарід, котрого маса, найнижча верства, булаб так темною, як московська маса. Імперіяльний блеск Московії приходилось московському мужикові тяжко культурно оплачувати.

Також матеріяльно тяжко оплачував московський мужик той свій державний імперіялізм, не звертаючи уваги на те, що його режими все здирали останню шкуру з підбитих народів. Здираючи шкуру з інших, московський нарід занедбував свої власні матеріяльні можливости. Він не розвивався інтензивно, бо жив галапасом на інших. У висліді навіть матеріяльний рівень широких московських мас в давній Росії був чи не найнижчий в цілій Европі.

За большевиків обставини дещо змінились. Але ледви, чи вони змінились на краще, просто тому, що головна причина того московського застою, себто імперіялізм, панування над іншими народами, далі залишилась. І нині московський нарід, щоб вдержати цілість своєї імперії, мусить резигнувати багато з питомих прикмет своєї культури, нині мусить зносити режими, котрі одинокі надаються для панування над іншими, нині мусить платити матеріяльні данини, щоб оборонити тих величезних границь своєї імперії.

Маючи ці факти на увазі, можна сказати, що по успішнім закінченні цеї війни, московська етнографічна маса, поклалаб далеко кращі основи для свойого розвою, якщоб отряслась з того імперіялізму й не потребувала роздавлювати самостійницьких стремлінь тих народів, які ба- [illegible] власним життям і творити власну, питомо національну культуру. Московський нарід мігби тоді позволити собі на люксус демократичного устрою. Мігби дозволити собі на такі культурні цінности, котрі задоволялиб його самого, а не конче „одну шесту земного ґльобу". Він мігби піднести високо свій матеріяльний рівень й не витрачати національного майна на мілітарні цілі. Він мігби жити в дійсній дружбі, а навіть в сильнім союзі, зо своїми сусідами, як рівний з рівним, а не як деспот галапас з невільником.

І якщоб ті російські патріоти, що нині ніби для „святої Росії" все готові принести, дійсно любили свій московський нарід і бажали йому добра, то вони не побивалисяб так за „одною шестою світу", та не підсичувалиб російського імперіялізму, а виразно сказалиб, що мають того блеску доволі.

Автім — може ті російські патріоти краще знають, що для них добре. Можливо, що вони самі відчувають, що відстали так далеко від московської етнографічної маси, що та маса, викинувши їх раз з рідного краю, другий раз ніколи їх назад приняти не схоче. Ті „патріоти" мабуть відчувають, що можуть жирувати лише в такій російській системі, якої ремесло є — імперіялізм, політичний розбій і підбивання чужих народів. Вони є випливом того офіційного макаронізму й тому вони тужать за своїм осередовищем. Вони годні існувати лише в тім осередовищі. И це є головною причиною, що їх нині поєднало з большевиками, а не дійсне добро московської етнографічної маси, ні не бажання перемоги вільних народів.

Мартин Кукучин.

Тіни та Світло

(Образок із словацького життя). (3)

Андрій не видержав довше. Обернувся до неї лицем і довго-довго дивився на неї. Здавалося йому, що на її молодому, гарному лиці видно якусь риску спочування. Може вона й любить його?

— Мені нічого, Мариню.

— Нічого, а ти й не торкнувся обіду, а на лиці так змінився.

— Ти також трохи змінилася, Мариню. Може то вже в останнє? Ах, Боженьку...

— Зварю тобі базникового цвіту, або коли тобі недобре від жолудка, центорії. Може ти перестудився?

— Лиши мене так. Так чи сяк, треба вмерти. Я чую, що вмру...

— А може післати по доктора?

— Навіщо? Проти смерти нема іншого лікаря, як лише вмерти.

— Що мені з тобою робитоньки, скажи. Таж так тебе не можу лишити. Бог скарав би мене!...

З її голосу пробивався біль і щось наче розпука долетіло до Андрієвого вуха. Голова йому опала на подушки, на серці почув ледовату руку смерти. Щось йому говорило, що вже кінець його терпінням.

— Піди за сестрою та війтом.

— Навіщо, навіщо тобі війта?

Поблідла з переляку.

— Розпрощатися з ними та зробити порядок. І пророк сказав цареві: „Заряди своїм домом, бо помреш".

Марина закинула на себе хустку, навіть не пригладила норного волосся під широким чіпцем. Мерщій вибігла, начеб хотіла сказати, що смерть не зволікає.

За якої пів годинки вбігла перелякана Софія, а за нею війт із Мариною.

— Я сподівалася такого, я це прочула. Міг би ще жити, колиб мав опіку — говорила Софія з жалю. — Подумайте лише, душа вже йому сиділа на карку, а вона йому казала рубати дрова. А що наїлася його. Горішні й долішні сусіди найкраще знають!

Марина нічого не відповідала. Не з гніву, а відчувала, що воно її вспокоює, як чує власні гріхи.

— Дивіть, яка на ньому одежа! Війте, подивіться: з Кутраневого господарства годі стягнутися на ліпшу одежу! Можете це так лишити?

— Е, що там одежа, яка була, таку носилося. Війте, я хотів вам... Тут мені з господарства лишилося дванацять срібних. Скажете похоронити мене, з проповідю.

— Добре, що ти їй бодай тих не дав. Мусілиб тебе з милосердя похоронити, наче прошака. Навіть на цвинтар не пустила би тебе, казалаб тебе похоронити за муром.

— То неправда! — скрикнула з болю Марина.

— Я собі його сама скажу похоронити, як християнина. Його грошей не треба мені!

— Лиши це, Марино. Це моя воля. Заощадиш собі видатків, то багато коштує, тяжкі часи, хай Бог не кидає вас!

— Ой, вже вмирає, мій нещасний брат! — скрикнула Софія та припала до Андрія, який і не ворохнувся. — Вмирає наче прошак, обшарпаний, покинутий!

Марина приступила до смертного ложа, та Софія відштовхнула її.

— Йди собі до зеркала! Треба буде тобі краще зодягатися! Завтра вже будеш удовицею, треба буде віддатися. Не підходи до ліжка...

— Не говоріть такого при цьому смертельному ложі — напімнув її війт. Що й як було, та того вже забагато.

— Не забагато! то замало! Я вам це докажу! — Софія вибігла до кухні та принесла братів обід. — Дивіть, що давала йому їсти. Скислу кашу! Вмирає, бо мусить, з голоду! Та я не дарую. Все розповім. Це все мусить бути в панотцевій проповіді! Кожний мусить знати, що витерпів цей нещасний хорий. Це все розповість панотець!...

Війт глянув на кашу та нахмарив брови.

— Кому це ти варила, Марино? Не можу повірити, щоби то було для чоловіка, бо він має заінтабульоване порядне доживіття. Кому це ти варила?

Марина стояла наче стовп. Хотіла запастися в землю, дуже було їй стидно.

— Так, це мусить бути в проповіді, мусить! — сказав війт сердито. — Я сам піду на прихідство. — Ви — звернувся до Софії — ви тут лишіться, щоби що йому не сталося.

* * *

Андрій лежав на ліжку, біля нього сиділа його сестра. Марина відійшла до комори. На другий день рано вийшла відтам із запухлими очима. Всю ніч плакала та молилася. Хотіла, щоби Бог дозволив її надолужити давні помилки.

Хоч Андрій Кутрань уже заплатив був навіть за похорон, живе до нині. Ледви би хто пізнав би його, так якось відмолоднів. Не живе вже лише самими спогадами, а й любою теперішністю. Дванацять ринських, що то довели до такої зміни в його житті, жертвував на церкву. Про похорон іще не думає, а колиб Господь покликав його до себе, вже є кому похоронити його.

(Кінець).

КОНФЕРЕНЦІЯ ВОЮЮЧИХ ФРАНЦУЗІВ.

КАРАКАС (Венесуеля). — До Кольомбії приїхав представник Воюючих Французів, щоби відбути конференцію з провідниками французів у Південній Америці про скоординування зусиль на допомогу Воюючій Франції.

За Тиждень

Нові Кораблі

Будова нових кораблів відбувається з такою швидкістю і так побиває всі дотеперішні рекорди, що проголошення нових досягнень майже не робить враження. Може воно так і повинно бути, але таки годі збути мовчанкою факт, що у самий День Праці спущено на воду 174 нові кораблі і почато будову 49-ох. Такого досягнення ще не було ніколи, навіть в час найбільш поспішного кораблебудівництва підчас минулої війни. Команда фльоти не подала детайлів, які саме кораблі спущено на воду чи почато будувати. Відомо, одначе, що більшість їх належала до найбільш потрібних категорій: вантажні пароплави, нищителі, ловці субмарин, моторові торпедовці, нищителі мін і т. п. Адмірал Кінг підкреслив минулого тижня, що треба більше малих проти-субмариннних кораблів, тому, що затоплювання пароплавів підводними човнами є головною турботою фльоти і причиною посиленого кораблебудівництва.

Можливо, що вже ніколи не спустять нараз на воду стільки кораблів, що в минулий День Праці. На ділі, цього й не треба, якщо американське корблебудівництво досягне і втримає встановлену президентом мету і буде спускати на воду по три кораблі кожного дня. Що Америка наближається до цієї мети і перемагає існуючі в цій ділянці трудності, це факт. Вістка про нього певно не потішить Держави Осі.

Це є Правдивий Голос Франції

Прибитий віком і неславою маршал Анрі Діліп Петен є сьогодня лялькою в руках ляльки. Прикази й розпорядки, які він більше або менше неохочо підписує, складає Пер Лявал по диктату Адольфа Гітлера. Петен не має ні свободи акції ні навіть свободи рухів поза тими тюремними мурами, яаі він і його співробітники виставили довкола Франції в 1940-му році, відданим ключі німецькому „фірерови".

Тому то протест, висловлений краснорічиво Едвардом Еріо, предсідником французького парляменту, і Жільом Жаннені, головою розвязаного сенату, ледви чи найде в Петена послух. Відважна заява обидвох згаданих провідників про теперішній і майбутній напрямок політики правительства у Віші, не зважаючи на становище, яке до неї займе Петен і Лявал, зослуговує на те признання, яке вже світ виявив до неї. Вона належить до вайважніших документів французької історії. В ній знову виявився правдивий, не сфальшований дух великого народу.

Контроля Коштів Прожитку

Адміністратор цін, Ліон Гендерсон, заявив перед Американським Досвідним Інститутом в Ню Йорку, що його бюро, підтримане „новою офензивою" президента Рузвелта проти інфляції, буде відтепер переводити в життя „до останньої точки" всі постанови про контролю цін. „Наша терпеливість вичерпалась, — казав Гендерсон. — Ми мусимо тепер приймати на увагу, що незнання законів і розпорядків не сміє довше бути оправданням для тих, що нарушують постанови про ціни, комірне чи про паювання. По закону таке оправдування ніколи не було стійке, але на початку ми вважали, що при такій складній справі, та у такому складному господарському ладі, як наш, людям не легко пристосуватись до нових умовин. Ми пробували бути поблажливими". Між причинами, чому Бюро Адміністрації Цін буде поступати гостріше, Л. Гендерсон подав факт, що в деяких місцевостях, наслідком нарушення постанов про комірне, ціни на помешкання так піднялись, що робітники витрачають більше часу на шукання за кватирами, ніж нормально марнувався час через страйки. Гендерсон просив покупців, щоб купували тільки в крамницях, що придержуються реґуляцій про ціни.

Военні Літаки й Танки

Підсекретар війни Петерсон заявив учасникам конвенції Юнії Обєднаних Електричних, Машинових і Радіо Робітників у Клівленд, О., що в серпні Злучені Держави випродукували більше літаків, ніж Німеччина, Італія і Японія разом, та що їх продукція, яка тепер представляється дуже поважно, буде подвоєна в грудні. „Літаючі Фортеці" і бомбовики типу „Ліберейтор" показались у полетах найшвидшими бомбовиками, що піднімаються на велику висоту, можуть долітати далеко і мають найкращі скорострілі й гарматки. Літаки типу „Ріпоблик P-47 Тондерболт" показались у спробах найшвидшими аеропланами, а часто неслушно критиковані аероплани Кортиса „P-40" виявились в боях кращими ніж японські літаки „Зеро".

Жовнірські Справи

Сенат відголосував закон, по якому члени американських збройних сил зможуть голосувати у федеральних виборах заочно, без огляду на те, чи вони зареєструвались у своїх стейтах, чи ні і без обовязку платити виборчий податок.

Федеральне податкове бюро проголосило, що жовніри будуть платити податок також і від тої частини своїх поборів, яку вони приділили на удержання своїх родин, але за те не буде ніякого податку на платню, яку на удержання тих родин уряд дає безпосередно. Податковий уряд є тої думки, що приділені вояками гроші на утримання родин є звичайним приділом, який одержує той, кому вони приділені. Тому їх муситься зараховувати до суми приходів офіцира чи вояка. Ціх приходи підлягають оподаткованню.

Невдача Ромеля Помішала Ворожій Пропаґанді

Менш більш загально відомо, як ворожа радіо-пропаганда використовує успішні офензиви армій Осі. На приклад невдачі останнього походу фельдмаршала Ервина Ромеля на Александрію видно, що ця пропаґанда робить тоді, коли офензива не має успіху.

На початку офензиви німці й італійці не говорили про неї нічого. Англійці видали урядовий комунікат, що німецька офензива почалась 31-го серпня, але німці ще на другий день не подали ніякого звідомлення про події в Єгипті. З Риму подано дещо більше, а то що „передові частини були активні". Про поважне змагання не було згадки.

Щойно 2-го вересня інформатори Осі зробили делікатний крок вперед. Вони мусіли щось сказати, щоб на випадок перемоги їх не обжаловували, що вони надто обережні. Та вже 3-го вересня справи не представлялись надто рожево і вони тільки зазначили, що відбувається „розвідочна діяльність". 4-го вересня справи представлялись ще гірше і Берлін вважав відповідним заявити тільки, що бої „мають тільки місцеве значіння".

На 5. вересня положення рішуче погіршилось і Рим та Берлін з місця завернули. Вже не було ні слова про удари Осі і вони вдоволились заявою, що „кілька британських наступів не мали успіху. Коли ж Ромеля остаточно прогнали і коли британці могли проголосити повну перемогу, якою вони зломали німецьку спробу розбити британську оборонну лінію, Берлін не мав нічого до сказання, а Рим тільки мимоходом зазначив, що „на египетському фронті не було ніяких таких боїв, що малиб якесь особливе значіння".

Підчас наступних днів, коли радіо-слухачі у занятих державами Осі країнах мусіли довідатись з британського радія про британську перемогу та про всі детайлі боїв, Берлін мусів щось сказати. Тоді то почались спроби представити цілу справу, як маловажну. Та трапилась заковинка, яка помішала ці пропаґандистичні пляни Осі про египетську кампанію.

Якимось випадком один з націстичних радіопромовців, передаючи вістки до Франції, сказав: „В Єгипті несподівано бої розгорілися на цілому фронті". Він ніколи вже не вернув до тої самої теми і у справі Єгипту французи все ще дивуються, що там після того сталося, очевидно тільки ті незчислені французи, які не слухають британських радіозвідомлень.

Похід Німеччини на Знищення Польщі

Швайцарський тижневик „Націон" подала рапорт про умовини в Польщі під німецькою окупацією, повний таких подробиць, що редакція ставить під наголовком статті запит: „Чи польський народ має бути знищений?"

„Націон" видимо старається не вдоволяти читача гримучими або плаксивими фразами, але подати спокійний образ польського народу, опертий на „сухих" фактах. Як часто буває, власне такий рапорт промовляє вимовніше, ніж вимовні слова.

Стаття наводить заяву німецької ґазети „Берлінер Берзенцайтунґ", що 50,000 кольоністів, переважно басарабських німців, уже має нові доми у західній Прусії коло Данциґу та що це, за думкою цеї ґазети, треба вважати передною сторожею сильнішої іміґрації. По якомусь часі, мовляв, поляки не будуть мати ніякого місця в цій провінції.

Провідник студентів, Шель, витав 3,000 студентів-кольоністів у Познані словами: „Схід не має бути кольоніяльною територією, але рідним краєм для найкращих частин німецької народности".

Долю поляків докладно окреслив Артур Ґрейзер, ґавлайтер познанської военної округи: „Німець у цім краю є паном, поляк його слугою". Поляки обовязані здоровити німців на вулиці здоймленням капелюха або уклоном голови. Польським мужчинам вільно женитися допера в 28. році життя, жінкам по досягненні 25. року життя. Полякам не вільно сидіти в ждальнях залізниць і їм не вільно вживати позамісцевих телефонів.

Націстичний уряд звернув спеціяльну увагу на католицьку церкву Польщі, котру він уважає націоналізуючою вставовою. В території, що її прилучено до Німеччини безпосередно, полякам зaборонено ходити на німецькі богослуження. Всі катедри: в Познані, Гнезні, Лодзі, Плоцку, Влоцлавку, закрито, а священиків увязнено. У Познанщині тепер є лише відкриті два костели, хоча в провінції є міліон 800 тисяч польських католиків. У познанських вязницях сидить кількасот священиків, інші в концентраційних таборах. Такі вісти подає польський кардинал Глонд.

Нацисти признали німчення поляків трудним, але вони все таки пробують його переводити. Роблять при тому багато всупереч расовій теорії, котру признає офіціяльно уряд райху. Один „расовий урядник" у Лодзі пильно збирає всі польські синьо-окі бльондинки в спеціяльні табори, де їх силою заставляється німчитися. Обчисляють, що коло тисячу таких польок висилається кожного місяця в Німеччину.

Німчення переводиться найбільше послідовно на Поморю й Шлезьку. Все населення Шлезьку проголошено німцями і молодь заставляється приступати до Гітлерівської Молоді. Дітей у спеціяльних ґерманізаційних школах учиться ненавидіти інших поляків.

Рівночасно ведуться завзято переселювання німців з „фатерлянду" до Польщі. Ґрейзер подає їх число на 230,000 осіб, або 60,000 родин. Їм до розпорядимости віддадано 500 менших фільфарків і 50,000 польських господарств.

У Польщі вже здавна заведено примусові роботи. Нині до роботи обовяззані всі за виїмком дітей понижче 12. року життя, жінок понад 45 літ та мужчини понад 60 літ. Жінки звичайно працюють у Польщі, але мужчин забирають до Німеччини. Це звісно має подвійну ціль: Німеччині дається потрібну ціль: Німеччині дається потрібну робочу силу, а рівночасно розбивається польське життя родинне й здержується приріст поляків.

Усупереч міжнародньому праву, коло 70,000 поляків з Поморя й коло 100,000 поляків зо Шлезька записано до націстичної армії.

Рапорт присвячую спеціяльну увагу долі жидів, котру він називає просто неможливою. Супроти них націсти повели просто екстермінаційну політику. Ілюструє її найкраще факт, що в ґето в Вільні було перед вибухом цеї війни 80,000 жидів, при кінці 1941. року було їх там всього 14,000, а нині їх там просто зовсім нема.

Свій рапорт „Націон" закінчує коротко запевненням, що не дивлячися на ці переслідування, польський опір не завмер. І мовляв більшість поляків остає вірною польському урядові на еміґрації (в Лондоні).

Такі факти піддає швайцарський часопис під осуд тої частини людства, котра ще не заглушила в собі почувань людяности. На осуд така політика без сумніву заслугує, навіть не дивлячися на те, що зовсім подібної екстермінаційної політики, якої нині німці примінюють до поляків під їх контролею, тіж поляки вживали колись супроти українців, як вони мали владу над ними.

Стара і Нова Отава

Коли глянути з горба, на котрім стоїть парлямент, все виглядає тихомирно красне. Стоять рядом державні будинки, з котрих щойно розїхалися посли до своїх округів після напруженої державної роботи. Але коли глянете блище, побачите, що ці всі будинки рояться від праці. Восьмигодинний робочий день став спогадом. Праця нині йде день і ніч, і тільки блимаючі тисячі світел нагадують в ночі про рух за цими мурами.

Війна обняла Отаву в свої дужі обійми. Через її хідники проходять денно тисячі — у всіх одностроях зброї. Многі з відзначеннями на грудях, які здобули далеко за морем — інші дужі плечисті зі західної прерії, чи високі, рослі рибаки знад моря. Ріжні расові типи людей, всі в боротьбі за нашу свободу, ріжного військового ступня нині в Отаві — бо що одні відідуть, на їхне місце приходять другі.

Тепер канадійці мають нагоду пізнати себе краще як коли. Тут видніють нові посольства, до котрих часто заходять біженці з областей, які заняли націсти, щоб знова стати до борби проти ворога. В своїх посольствах вони находять поміч і вказівки.

Напроти парляменту є американське посольство, а дальше по місті є будинки посольств Югославії, Чехословакії, Польщі, Франції, Норвеґії, Китаю, Арґентини, Чіле, Бразилії, Голяндії! Отава нині має небувале значіння для цілої імперії.

Коли відійти дещо з підвищення парляменту побачимо ріку — Отаву, на котру глядів соняшного дня в 1613 році французький дослідник Шамплейн і подивляв красу.

Від того часу мало згадують про дії Отави аж до 1800. року, коли громада поселенців з Месечусетс, під проводом Филимона Врайта прийшли сюди на стале поселення. Їх число і добро було таке: 25 вершників, 14 коней, 8 волів, 7 саней і кілька бочівок сала. Тої осені вони накопали вже 1,000 бушлів барабoль, але тому, що закопали їх глибоко в землю на зиму, вони погнили. Проте поселенці вдержалися і в 1804 р. в Отаві вже був коваль, швець і гарбар.

В 1826. полковник Джан Бай став будувати канал Рідо, котрий скінчив за 6 літ. Перші діти, що вродилися тоді, названо іменем будівничого. Так відкривець місцевости був француз, перші поселенці були американці, будівничий англієць, а перша дівчина, що вродилася там була ірляндка. Це був початок канадійської нації.

В 1854 назву міста з Байтавн змінено на Отава, що стала столицею Канади в 1856 р. Батьки конфедерації зробили її столицею домінії в 1867 р.

З роками столиця росла, а тепер населення підчас війни чисельно дуже збільшилося. В роках 1940 і 1941 числово населення з 172,519 душ зросло на 193,559. Отава працює — для війни і також для мира. — („Будучність Нації").

ПОБИЛИ ЧЛЕНІВ СЕКТИ.

ЛИТЛ РАК (Арканзас). — Члени секти „Свідки Єгови", котрі не хочуть салютувати перед американським прапором, мали свій річний зїзд по ріжних містах Америки. В Литл Ракс, Арк., на них напали невідомі справники і декількох поранили вистрілами з револьверу. — Подібне сталось в Клемет Фолс, Ореґон, де місцеве населення напало на них і багатьох добре побило. — В Спрінґфілд, Ілл., членни секти згодились салютувати перед прапором і їх залишено в спокою.

КСАНТИПА.

До жінок, яких знає історія, належить також жінка грецького мудрця, Сократа (469—309 перед Христом). Вона славна тим, що була дуже сварлива.

Раз Алкибіяд запитав Сократа, як він може жити разом з такою сварливою товаришкою, на що Сократ:

— Це, друже, вона робить мене сильним і витревалим на ті трудноші, що сдрічаю і поза домом. Я дбаю, щоби вона не вивела мене з рівноваги, а решта ніхто мене не виведе.

Оповідають, що раз Ксантипа свариться, а Сократ мовчить. Взяла її злість — отже вилила на нього воду. Тоді Сократ:

— Еге! Таке завсіди буває — буря, буря, а потім дощ піде.

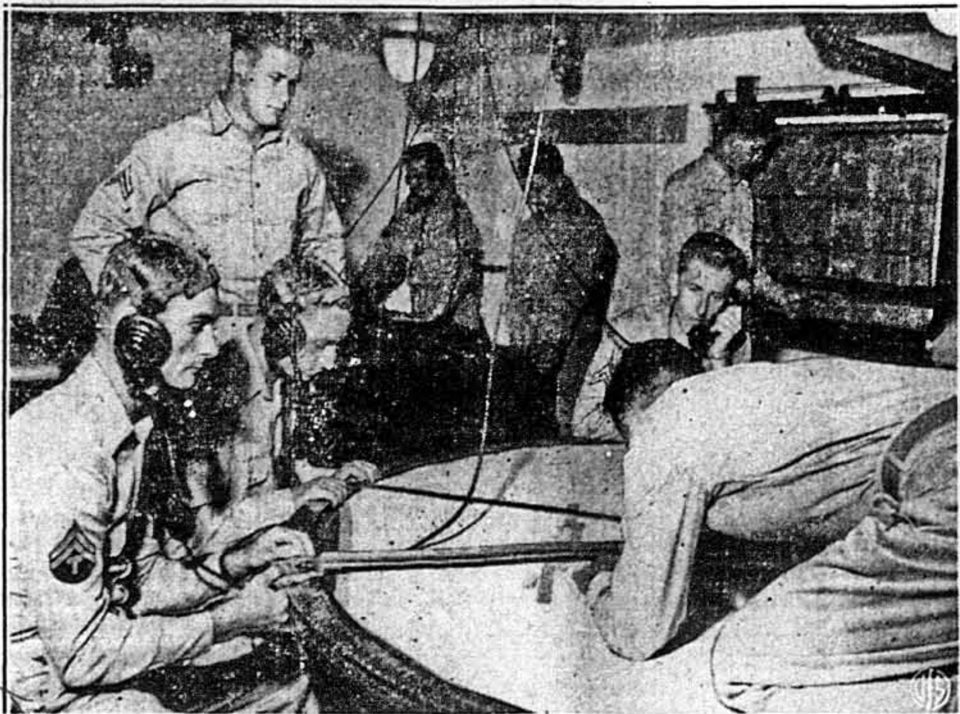
Та всеж Сократ в розмові з Лямпроклем згадує багато гарних прикмет своєї жінки.

RINGING 'EM UP

U. S. Treasury Department.

—Courtesy LOS ANGELES EXAMINER

ВИСЛІДЖУЮТЬ ВОРОЖІ КОРАБЛІ.— В цій каюті, на американськім кораблі десь на Атлянтійськім океані, бачимо вояків, як вираховують на мапі точне положення корабля, щоб можна було таким чином точно вимірювати стріли, звернені проти ворожих военних кораблів.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 10-го вересня 1942 р. в Бруклині, Н. Й., померла в 49-му році життя

ОЛЕНА МИСИК,

членниця Сестрицтва Серця Ісуса.

Покійна походила із села Тишківці, повіт Городенка, Галичина. Полишила в смутку мужа Василя, три дочки: Анну, Софію, Олену і сина Василя. Похорон відбувся 14. вересня з української католицької церкви у Бруклині. Похоронні богослуження відслужили о. Лотович і о. Ґулин. Похоронено її на цвинтарі св. Івана.

Муж і діти складають щиру подяку всім, що брали участь у похороні.

Муж Василь Мисик і діти.

Жіноча Сторінка

УКРАЇНСЬКА МОВА ДЛЯ НАШИХ ДІТЕЙ

Небезпечний шкільний вік.

Пішла дитина у школу, і — як твердять наші тут родичі — кожний рік вперед у шкільному навчанню, це крок назад у знанню української мови, як що її дитина вчилася раніш. Від цеї хвилини дитина починає цікавитися лиш англійською мовою та цим, чого на ній вчать у школі. Завдання родичів придержати її при мові предків, стає щораз то тяжче, а до цього вони по найбільшій части скоро зневірюються і покидають усякі спроби з хвилею, як дитина опанує вповні англійську мову.

Я ходила до середньої школи у Львові, і жила, як там кажуть „на станції" при родині, де було двоє малих дітей. Люди ці були досить заможні і держали для дітей піклунку-німку для цього, щоб діти вчасно вчилися другої мови. Тому, що ні в забаві, ні в школі ровесники тих дітей німецької мови не знали — то й ті діти теж не хотіли говорити інакше як по українськи. Піклунка находила на це дуже успішний спосіб і вона переконувала дітей, що вони багато мудріщі від своїх ровесників, бо тамті знають лиш одну мову, а вони швидко будуть говорити аж двома. Що діточа амбіція у цьому віці не є гамована ніяким самокритицизмом — діти швидко повірили у свою перевагу над товаришками і робили багато кращі поступи у новій мові.

Видається мені, що коли ми таку нешкідливу зарозумілість на знання двох мов будемо розбуджувати у наших тут дітей — вони не будуть дивитися на батьківську мову як на непотрібний умовий баляст, але як на щось, що користно відріжняє їх від ровесників.

Що й в тутешних обставинах воно не повинно тяжко приходити — на це мала я живий доказ цього літа. На фармі, куди я виїхала з дитиною, приїхала теж мати з десятилітнім хлопцем, який ніколи не чув іншої мови крім англійської, бо від поколінь не було у родині ніодного неамериканця. Хлопець радо прислухувався до моїх розмов з дитиною; чув як вчу її називати річи двома мовами. І подив для цього, що мала дівчинка знатиме дві мови, коли він говорить лиш одною — виходив у нього цілком щиро і природно. Усе разом будило у нього таке заінтересування, що при прощанню заявив мені з цілою повагою, що до найближчих вакацій він мусить навчитися по українськи. Я не хотілаб бути в шкірі його мами, якщо він справді буде на своє наставати! Бо хлопець був більше впертий і рішучий, ніж на його вік пристало.

Коли дитина цікавиться якимось предметом, чи заняттям більше, чим іншими — старáймося говорити з нею про це якнайчастіше українською мовою. Також на ній вишукаймо дитині увесь доступний друкований матеріял. Цікавиться хлопець військом: щож лекшого, як розказувати йому про козаків, Січових Стрільців та прочитати кожного разу це, що подибаємо на цю тему у нашій газеті, чи книжці: Це саме з музикою, спортом, домашним господарством, якщо у дівчинки для нього велика охота, відомостями з ділянки історії, географії чи іншого научного матеріялу. У цьому віці, коли дитина вчиться стільки нового на англійській мові і з цеї причини так сильно до неї привязується — хай вона виростає рівночасно у свідомости цього, що на українській мові вона теж може довідатися щось нового та цікавого.

Це не є якісь провірені приписи чи достовірні ради, бо для такого я не є ніяким авторитетом. Навіть мій особистий досвід у цій справі ще надто короткий, щоб мож з нього витягнути більше користи. Але видається мені, що коли приймемо за основу питомі прикмети дитини шкільного віку, склонности такі однакові у всіх дітей, що побудовано на них цілі виховні системи — можемо найти для нашої справи розвязку, на який нам залежить, та виховати дітей у знанню української мови.

Найосновніший закон дитинячої психіки каже, що дитина робить найрадше це, що дає їй приємність. Використаймо цю засаду у такий спосіб, щоб від нас, з українського середовища, та через нашу працю рідну мову достарчити дитині приємних вражінь, повчаючої розривки та родинного тепла. Коли мати вживає до дитини української мови лиш на це, щоб безупину „голюкати" на дітей, винувати та карати — діти ніколи не будуть вважати цеї мови вартної цього, щоб при ній держатися. Думки, які попередно піддано про потребу спеціяльного заінтересування родичів для цього всього, що дитину найбільше цікавить — це методи, які виховники подають для здобуття приязни та довіря дитини. Використаймо цю дорогу, як посередно до цього, щоб придержати дитину при українській мові та розбудити у неї глибший інтерес для справ та ідей, якими дорожимося. А дитина, що знає дві мови — таки мудріша за цю, яка знає лиш одну. Це коротка відповідь для нас, коли надто фільософуємо над цим, який хосен тут для дитини з української мови.

(Кінець буде).

Клявдія Олесницька.

ПОЛЬСЬКІ КОНСУЛЯТИ В АФРИЦІ

Поляків, що були вивезені совєтською владою на Сибір, стягає тепер польський уряд на вигнанню з Росії до Африки, де вже побудовано для них окремі табори в таких британських кольоніях: Кенії, Уганді і Танганаїці. Там теж утворено польські консуляти. Між тими виселенцями може бути і поважне число українців з Західної України, так, як є українські вояки і між тими польськими частинами, що вийшли з Сибіру і воюють по стороні Обєднаних Держав. Між іншим є українці з Західньої України, головно з Волині, і в тих польських частинах, що прибули до Злучених Держав з Африки.

НОВА „МИСС АМЕРІКА". Стала нею на 1942 рік красуня Джо Керол Денісон з Тайлер, Тексас. Має 18 років. Кажуть, що не тільки гарна, але й розумна. „Укоронована" її в Атлентик Сіти підчас традиційного конкурсу краси.

БУДУТЬ ВІДВОЗИТИ ЛІТАКАМИ З ФАБРИК НА ЛЕТУНСЬКІ ПОЛЯ.

Мисис Ненсі Гаркнес Лов, що її бачимо на образку як летунку в Ню Кесл, Делавар, стоїть на чолі тих жінок-летунів, що їх головним завданням є довозити літаки з фабрик до летунських піль.

Не Давайте Собі Грубнити

Після сорокового року люди часто грубнуть, хоч не повинні. По двацять кількох літах чоловік перестає рости, але організм розвивається ще аж до сорок літ. Та потім починає заникати; розуміється в цім віці людина не потребує стільки поживи, скільки приймала, коли її тіло розвивалося і росло.

Після сорока літ чоловік повинен мати таку вагу, скільки йому належиться по його росту і віку. Коли їсти помалу і пережовувати довго, то не треба багато їсти. Від всякої ярини не можна згрубіти, а від цукру, масла, сметани, хліба, картофлі людина дуже грубне.

Та біда в тім, що дехто любить попоїсти собі, а в пізнішім віці то треба їсти так, щоб від стола вставати все ще трошки голодним. Ті, що на свій вік їдять забагато і важать за багато, самі собі копають яму. З людей в однаковім віці і силі умірають скорше ті, що важать більш ніж повинні важити. Надмірна праця кождого людського органу може не дуже шкодити в молодости, але на старість не видержує.

Тому треба знати, скільки хто в певному віці відповідно до його висоти повинен важити і додержувати тої ваги. При нормальній вазі почуваємося краще і праця йде лекше.

ОХОРОНА ДІТЕЙ ВІД ДИФТЕРІЇ

З усіх слабостей, які загрожують дитинячому життю, найгірша дифтерія. Давними часами бувало, що не в однім місті чи селі та зараза винищувала дітвору мало не поголовно. З часом кращий догляд над хорими дітьми та відокремлення їх від здорових зменшило відсоток смертности, а в кінці найдено спосіб щоби заздалегідь забезпетчити (імунізувати) дітей від зараження, власне через защеплення так званої токсини-антитоксини.

Правда, не всюди це робиться, але там, де всі діти імунізовані, дифтерії зовсім немає. Але це можливе зробити. І залежить це лише від батьків, від лікарів і від міських санітарних установ.

Всі батьки повинні заздалегідь подбати, щоби їх дітям було защіплено антитоксину проти дифтерії. Найліпша пора для того, коли дитині який рік віку. Тоді слабість буває найбільш небезпечна. Перевести імунізацію може кожний лікар, а кого не стати на приватного лікаря, може звернутися до дитячої клініки в своїм місті та до публичних санітарних установ і міських департаментів здоровля.

З ХІНСЬКИХ ПРИПОВІДОК.

Старий згадує те, що було, молодий говорить про те, що є, а дурний тішиться тим, що буде.

Чоловік думає собі, що він щось знає, але жінка каже, що вона знає ліпше.

Впасти з осла гірше болить, ніж впасти з коня.

Може чоловік з червоним носом і не пе, але хто йому повірить?

Коли кого підозріваєте, не приставайте з ним; як пристаєте, не підозрівайте.

Людина живе в журі і клопотах; але як приходиться вмирати, то життя радість і втіха.

В грошовитого чоловіка кожний приятель має вагу й поможе йому важити гроші.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 11. вересня 1942, в Монесен, Па. помер

ІВАН СТРАХОЦЬКИЙ,

член відділу 388 У. Н. Союзу.

Полишив у смутку жену Катерину і діти: Ольгу, подружену; Алберта і Ярослава, які є в армії; Ілька; Володимира; Марію і Наталію.

Похорон відбувся 14. вересня з укр. прав. церкви.

В. Й. П.!

Микола Куць, секр.

ТАРЗАН, ч. 638. Безвартне майно.

Люпін Джеґер собі прокрався до ратункової лодки і промовив до моряків: „Візьміть мене зо собою. Я добре вам заплачу".

На не відповів моряк Скреґ: „Що нам із грошей, коли ми всі потонемо. В такій хвилі, як отся, гроші до нас не промовляють".

„Вже скорше взяти на лодку руму стільки, що важить його особа", заявив інший моряк; висаджуючи на лодку велику бочівку алькоголю.

Саме в тій хвилині підступив до лодки Тарзан. Він був завзятим ворогам тих розбишак, а вони його. Моряки завважили його.